

Психологічні особливості розвитку часової перспективи у студентської молоді

Povoroznyk K.O. Psychological characteristics of students' time perspective development / K.O. Povoroznyk // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 30. – Kamianets-Podilskiy : Aksioma, 2015. – P. 540–550.

К.О. Поворозник. Психологічні особливості розвитку часової перспективи у студентської молоді. У статті розглянуто результати емпіричного дослідження психологічних особливостей розвитку часової перспективи у студентської молоді за критерієм збалансованості. Розкрито психологічний зміст поняття «часова перспектива особистості». Визначено, що вона являє собою її інтегральну динамічну характеристику, яка є механізмом смислової саморегуляції поведінки та діяльності, пов'язаної з вирішенням особистістю життєвих завдань та формуванням життєвого шляху. Встановлено фактори її порушень та оптимального розвитку у студентської молоді, визначено структуру «збалансованої часової перспективи» та її структурно-динамічні компоненти (когнітивний, ціннісно-смісловий, екзистенційно-діяльнісний). Обґрунтовано інтегральний критерій збалансованої часової перспективи та критерії її балансу на рівні кожного компонента. Теоретично визначено, що збалансована (оптимально розвинена) часова перспектива є психологічним конструктом, що характеризується флективністю часового центру особистості (переключенням на минуле, теперішнє чи майбутнє в процесі актуальної ситуації, у якій знаходиться суб'єкт) та балансом часових установок та орієнтацій. Проаналізовано емпірично досліджені особливості розвитку часової перспективи у студентської молоді на рівні когнітивного, ціннісно-сміслового й екзистенційно-діяльнісного компонентів та на інтегральному рівні за критерієм балансу. Визначено психологічну природу порушень часової перспективи у студентів та взаємозв'язки оптимального розвитку збалансованої часової перспективи з екзистенційними характеристиками молодої людини. Обґрунтовано концептуальну модель розвитку збалансованої часової перспективи із урахуванням екзистенційних механізмів.

Ключові слова: часова перспектива особистості, збалансована часова перспектива, суб'єктне відношення до часу, флективний часовий

центр, інтеграція досвіду минулого, конструювання реалістичного майбутнього, ціннісно-смысловий масштаб часу, аутентичне переживання часу.

К.А. Поворозник. Психологические особенности развития временной перспективы у студенческой молодежи. В статье представлены результаты эмпирического исследования психологических особенностей развития временной перспективы у студентов через призму критерия сбалансированности. Раскрыто психологическое содержание понятия «временная перспектива личности». Определено, что она представляет собой её интегральную динамическую характеристику, выступающую механизмом смысловой саморегуляции поведения и деятельности, связанной с решением личностью жизненных задач и формированием жизненного пути. Определены факторы её деформации и оптимального развития, определена структура сбалансированной временной перспективы и её структурно-динамические компоненты (когнитивный, ценностно-смысловой, экзистенциально-деятельностный). Обоснованы критерии её баланса на уровне каждого компонента. Теоретически определено, что сбалансированная (оптимально развитая) временная перспектива является психологическим конструктом, характеризующимся флективностью временного центра личности (переключаемостью на прошлое, настоящее, будущее в процессе актуальной ситуации, в которой находится субъект) и сбалансированностью временных установок и ориентаций. Проанализированы особенности развития временной перспективы у студентов на уровне когнитивного, ценностно-смыслового и экзистенциально-деятельностного компонента и на интегральном уровне по критерию сбалансированности. Определены нарушения развития временной перспективы у студентов и установлены взаимосвязи временной перспективы с их экзистенциальными характеристиками. Обоснована концептуальная модель развития сбалансированной временной перспективы с использованием экзистенциальных механизмов.

Ключевые слова: временная перспектива личности, сбалансированная временная перспектива, субъектное отношение ко времени, флективный временной центр, интеграция опыта прошлого, конструирование реалистичного будущего, ценностно-смысловой масштаб времени, аутентичное переживание времени.

Постановка проблеми. Актуальність наукового дослідження проблеми розвитку часової перспективи студентської молоді обумовлюється як вимогами суспільного життя, так і логікою розвитку психологічної науки і практики. Це пов'язано з тим, що часова перспектива є феноменом, який відображає взаємозв'язок і взаємозумовленість минулого, теперішнього та майбутнього часу в свідомості, поведінці та діяльності особистості. Відповідно, розвиток часової перспективи передбачає розвиток в неї здатності до усвідомлення та наскрізного бачення часу

власного життя, здатності займати активну позицію по відношенню до проживання теперішнього, планування майбутнього та розкриття смислів минулого.

Дані наукових досліджень (К. Левін, Д. Нюттен, М. Мамардашвілі, Л. Франк, К. Абульханова-Славська) дозволяють стверджувати, що темпоральність – переживання особистістю часу життя, відношення та взаємодія з ним – є фундаментальною характеристикою людського досвіду, адже розгортання життєвого шляху людини відбувається в особливому вимірі психологічного часу.

Однак, не зважаючи на наявність глибоких наукових досліджень зазначеної проблеми, сучасний стан її розробки характеризується принциповими обмеженнями: потребує вивчення широке коло питань, пов'язаних із розбалансуванням часових модусів та можливостями розвитку збалансованої часової перспективи особистості. Вищенаведене зумовлює актуальність, соціальну значущість і своєчасність наукового вивчення проблеми, яка знаходиться у центрі нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі психологічної науки вивчення проблем розвитку часової перспективи особистості відбувається у парадигмі різних наукових підходів. У *причинно-цільовій концепції психологічного часу* особистості Є. Головахи, О. Кроника [2] інтродукується поняття *масштабу* психологічного часу, який розглядається цими вченими як час її реальних психічних процесів, станів і характеристик. Термін «часова перспектива» охоплює різні аспекти психологічного часу особистості: власне часову перспективу, яка характеризується: протяжністю, глибиною, насиченістю, ступенем структурованості, рівнем реалістичності; часову установку, яка характеризується позитивним або негативним ставленням суб'єкта по відношенню до минулого, теперішнього, майбутнього; часову орієнтацію, яка є домінуючою орієнтацією поведінки суб'єкта. У мотиваційному підході Дж. Нюттена [5], Г. Хекхаузена [6] часова перспектива розглядається як перспектива майбутнього, а ефективність діяльності людини у часі досліджується з урахуванням її мотиваційного змісту.

Слід зазначити, що в сучасній психології відбувається парадигмальна трансформація існуючих концепцій часової перспективи у світлі неklasичних, зокрема, постнеklasичних, наукових підходів (М. Магомед-Емінов, Д. Леонт'єв, Г. Сирцова, Б. Братусь, Ф. Василюк, Є. Осін). Д. Леонт'єв виділяє екзистен-

ційно-діяльнісний аспект опосередкування смислової реальності і висуває категорію смислу в перший ряд парадигми нової психології особистості постнекласичного напрямку [4]. У концепції К. Абульханової та Т. Березіної найвищим рівнем організації часової перспективи вважається масштаб часу життя особистості, коли вона виступає суб'єктом життя і створює суб'єктивний, ціннісний, епіцентричний час [1]. Для аналізу якісних характеристик часової перспективи Ф. Зімбардо, Д. Бойд, Л. Бонівіл вводять поняття балансу [3]. Збалансована (оптимально розвинена) часова перспектива є передумовою збереження психологічного і фізичного здоров'я особистості, її успішної соціальної адаптації, а її баланс визначається індивідуально-психологічними факторами особистості, зокрема особливостями синхронізації часових локусів смислу та інтеграції її життєвого досвіду і «его-структур»; смисловою інтенціональністю; системним критичним мисленням, мудрістю (Дж. Вебстер, Г. Вестергоф).

Синтез темпоральних та екзистенційного підходів дозволив нам побудувати теоретичний конструкт часової перспективи особистості (визначити її структуру та структурні компоненти): когнітивний; ціннісно-смисловий; екзистенційно-діяльнісний, визначити критерії її збалансованості та сформулювати власне визначення. Визначено, що критерієм збалансованого розвитку когнітивного компонента часової перспективи виступає збалансованість зосередженості особистості на певних часових відрізках власного життя (без надмірного «зависання» на минулому, теперішньому чи майбутньому), здатність до його цілісного осмислення, позитивного сприйняття та оцінювання. Критерієм збалансованого розвитку ціннісно-смислового компонента часової перспективи виступає ціннісно-смислова насиченість часу. Критерієм збалансованого розвитку екзистенційно-діялісного компонента часової перспективи виступає суб'єктне (ціннісне) відношення особистості до часу та розвинення в неї флективного часового центру.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Враховуючи актуальність та соціальну значущість зазначеної проблеми, ми поставили перед собою мету: емпірично дослідити психологічні особливості розвитку часової перспективи у студентської молоді через призму критерію збалансованості. В основу дослідження покладено таке припущення: розвиток збалансованої часової перспективи студентської молоді зумовлений здатністю молоді людини до осмислення власного автобіографічного досвіду та його інтеграції; усвідом-

люваної присутності у теперішньому та реалістичним баченням власного майбутнього; ціннісно-сисловою насиченістю часу, гнучкістю її часової «Я-концепції» та екзистенційною діяльністю особистості в процесі проектування себе у часі життя. Для перевірки припущення було організовано та проведено емпіричне дослідження особливостей розвитку часової перспективи у студентської молоді за критерієм балансу.

У дослідженні взяли участь 150 осіб – студентів ВНЗ Києва 2-4 курсів різних спеціальностей; використано комплекс **діагностичних методик**: методика «Часова перспектива особистості» (Zimbardo Time Perspective Inventory: ZTPI) (автор Ф. Зімбардо, адапт. Г. Сирцової); методики «Часові децентрації» і «Шкали переживання часу» (Є. Головаха, О. Кронік); методика «Діагностика особистісних дезорганізаторів часу» (О. Кузьміна). Для виявлення статистичних відмінностей між групами було використано методи Манна-Уїтні (непараметричний критерій U) та Ст'юдента (Т-критерій).

Першим етапом дослідження стало вивчення її збалансованості у студентів, яке довело, що більшість з них має розбалансовану часову перспективу (82 особи); її збалансований розвиток було констатовано у 68 досліджуваних. За цим критерієм загальну вибірку було поділено на дві експериментальні групи; подальші результати аналізувалися по кожній з груп окремо і порівнювалися за допомогою методів математичної статистики. Аналіз показників когнітивного компонента часової перспективи довів наявність у молоді зі збалансованою часовою перспективою балансу інтегрованого, позитивного відношення до минулого, помірно високу орієнтацію на теперішнє і майбутнє, яке характеризується реалістичністю та диференційованістю. Студенти з розбалансованою часовою перспективою, навпаки, мають високий рівень неприйняття власного минулого або негативного відношення до нього, надмірно високий рівень гедоністичного теперішнього, що свідчить про вузький часовий світогляд, орієнтованість на швидкоплинні задоволення, уникання серйозних переживань, прагнення підмінити потребу у внутрішніх зміненнях штучно пульсуючими зовнішніми враженнями); високу орієнтацію на майбутнє, що характеризується слабкою реалістичністю та диференційованістю. Виявлено, що студенти зі збалансованою часовою перспективою мають динамічну часову концепцію (час переживається ними як континуальний, напружений та емоційно насичений), гнучку часову орієнтацію та флективний часовий центр; студенти з розбалансованою часовою

перспективою не мають інтенції до організації часу, відрізняються статичною часовою концепцією (час переживається ними як дискретний, емоційно-астенічний) та ригідним особистісним часовим центром.

Аналіз особливостей розвитку ціннісно-сміслового компонента часової перспективи у студентської молоді дозволив встановити ступінь часової інтегральності розташування локусів смислу, зокрема, ті часові модуси («минуле – результат», «теперішнє – процес», «майбутнє – цілі»), в яких розташовано найбільш важливі смислові зони молоді людини. У студентів зі збалансованою часовою перспективою виявлено високий рівень смислової саморегуляції, суб'єктного відношення до часу життя, збалансовану орієнтацію на процес (33,5 балів при нормі 26.6-35.53) і на результат (27,7 балів при нормі 21,16-29,76); їх смислова інтенціональність визначається локусами смислів на інтегральному рівні минулого, теперішнього і майбутнього; спостерігається здатність до темпоралізації (бачення себе у перспективі часу) та трансценденції (здатність проектувати своє життя у часі). Молодь цієї групи креативна та здатна знаходити гнучкі рішення у проблемних ситуаціях. У студентів з розбалансованою часовою перспективою недостатній рівень смислової саморегуляції, низький рівень відповідальності за власне теперішнє, ілюзорні уявлення про майбутнє (нереалістичне та недиференційоване), смислові локуси розташовані нерівномірно, переважно в одній часовій зоні (минуле / теперішнє / майбутнє), переважає орієнтація на результат (28,0 балів при нормі 21,16-29,76), у той час, як орієнтація на процес набагато нижча норми (19,6 балів при нормі 26.6-35.53).

У процесі аналізу ціннісно-сміслового компонента часової перспективи студентської молоді було виявлено особистісні показники, що зумовлюють її смислочасову саморегуляцію. Зокрема, доведено, що продуктивність діяльності молоді людини у часі пов'язана з її емоціями, цінностями, смислами. У студентів зі збалансованою часовою перспективою виявлено високий рівень ціннісно-сміслової організації часу (10,1 балів – низький показник часових дезорганізаторів), здатність до бачення життєвого шляху у перспективі часу; спостерігається суб'єктна залученість у життя, низький показник (9,2 бали) емоційної апатії; здатність зосереджуватися для вирішення проблем теперішнього; висока мотивація на майбутні досягнення (показник мотиваційних часових дезорганізаторів – низький – 8,07 балів). При цьому їм притаманне емоційне напруження, що супроводжує

стан часової обмеженості під час виконання життєвих завдань. Студенти з розбалансованою часовою перспективою мають проблеми з усвідомленням власних цілей і намірів (в них високий (14,4 бали) показник ціннісно-сміслових дезорганізаторів); слабку перспективу майбутнього; високий рівень демотивації, що відображається високими (12,5 балів) показниками мотиваційних часових дезорганізаторів унаслідок дезінтеграції переживань минулого досвіду; проблеми з аутентичністю. У молоді з розбалансованою часовою перспективою виявлено високий рівень емоційної апатії (15,6 балів), що свідчить про неаутентичне переживання ними часу власного життя.

Аналіз розвитку у студентської молоді інтегрального екзистенційно-діяльнісного компонента часової перспективи, що синтезує когнітивний та ціннісно-смісловий компоненти, дозволив проаналізувати динамічний аспект розвитку часової перспективи молоді людини в аспекті її самодетермінації. Було встановлено, що молодь зі збалансованою часовою перспективою має суб'єктне переживання часу життя та ставлення до нього, яке характеризується суб'єктною залученістю у теперішнє (37,8 балів), інтегрованістю минулого (на це вказує вміння спиратися на ресурси минулого досвіду), високою мотивацією майбутнього (високий інтегральний показник життєстійкості – 92,3 бали). Це приносить молодій людині відчуття «потоків» (термін М. Чік-сентміхаї), особливого стану внутрішньої злагоди по відношенню до життєдіяльності, внаслідок чого навіть повсякденні речі набувають суб'єктивної значущості в контексті часової перспективи життя, особистість набуває вітальності і здатності жити творчо, із задоволенням та впевненістю. Вона сама обирає свій життєвий шлях і здатна в умовах невизначеності створювати нові альтернативи і критерії вибору.

Експериментально засвідчено, що молода людина зі збалансованою часовою перспективою здатна діяти життєтворчо, може займати метапозицію по відношенню до часу власного життя, що виводить розвиток її часової перспективи на новий – екзистенційно-діяльнісний рівень. Молода людина з розбалансованою часовою перспективою має низький рівень суб'єктної залученості у життя (21,2 бали), її особистісному часовому центру бракує флективності, спостерігається схильність застрягати в певному часовому модусі, відсутня темпоральна метапозиція; час переживається нею як слабо насичений, порожній, дискретний, скачкоподібний, безсмыслений, обмежений, механістичний, ззовні детермінований, «порожній».

Дослідження толерантності-інтолерантності до невизначеності як генералізованої особистісної якості дозволило встановити, що здатність молоді людини зі збалансованою часовою перспективою до діяльності у невизначених умовах та прийняття нестандартних рішень є достатньо високою, що дозволяє їй збільшувати масштаб часової перспективи (середній показник 63,88 балів). У молоді з розбалансованою перспективою ця здатність розвинена слабо (показник нижче норми – 46,46 балів), що значно звужує перспективу майбутнього та згортає епіцентричний час у теперішньому. Дослідження аутентичності переживання часу у студентській молоді показало, що важливою умовою розвитку часової перспективи як механізму інтеграції життєвого досвіду є переживання аутентичності. Це стає можливим за умов прийняття суб'єктом своїх переживань і почуттів, усвідомленні власного права на буття, відкритості досвіду, без неї неможливо розвивати суб'єктну залученість у теперішнє, прийняття свого минулого, самостійне конструювання майбутнього. У студентів зі збалансованою часовою перспективою переживання часу є достатньо аутентичним (відображається низьким показником відчуження – 34,53 балів), у той час, як у студентів з розбалансованою часовою перспективою спостерігається відчуження від себе, життя та інших людей (у них високий показник інтегрального відчуження – 108,48 балів). Аналіз екзистенційно-діяльнісного компонента часової перспективи у студентській молоді дозволив встановити позитивний зв'язок психологічних змінних, які відображають їх екзистенційні характеристики з оптимальним розвитком часової перспективи та її балансом. Було експериментально визначено, що психологічною основою оптимального розвитку (збалансованості) часової перспективи є взаємоузгодження та інтеграція модусів минулого, теперішнього і майбутнього на когнітивному, ціннісно-смысловому та екзистенційно-діяльнісному рівні особистості.

Висновки. У статті представлено результати емпіричного дослідження психологічних особливостей розвитку часової перспективи у студентській молоді за критерієм збалансованості. Психологічний зміст поняття «часова перспектива» відображає її структурно-динамічні і функціональні характеристики та являє собою інтегральну динамічну характеристику особистості, яка є механізмом її смислової саморегуляції, пов'язаною з формуванням життєвого шляху. Її основою є індивідуально-цілісна часова концепція особистості, що виступає як літопис взаємовідносин зі світом крізь призму часу. Розвиток часової перспекти-

ви може відбуватися в напрямку балансу або дисбалансу, в залежності від ступеня інтегрованості життєвого досвіду. Часова перспектива, за умов її збалансованості, виступає механізмом інтеграції життєвого досвіду та гармонізації життєвого шляху особистості. Збалансованість часової перспективи визначається здатністю суб'єкта до наскрізного бачення часу життя з будь-якої точки минулого, теперішнього і майбутнього, завдяки їх одномоментній та збалансованій присутності у смисловому полі суб'єкта та флективному переключенню часових орієнтацій з метою вирішення актуальних життєвих завдань.

Експериментально визначено, що психологічні особливості розвитку часової перспективи у студентської молоді визначаються за критерієм її збалансованості і проявляються у балансі трьох часових модусів на інтегральному рівні когнітивного, ціннісно-смислового, екзистенційно-діяльнісного компонентів у взаємозв'язку з екзистенційними механізмами її розвитку. Доведено, що студенти зі збалансованою часовою перспективою характеризуються здатністю до її усвідомлення та встановлення взаємозв'язків між минулим, теперішнім і майбутнім. Вони здатні відноситися до часу суб'єктно, мають інтегроване минуле та збалансовані високі орієнтації на теперішнє і майбутнє, бачать цінність власного життєвого шляху у часовій перспективі, мають флективний часовий центр та гнучкі часові орієнтації. Їх часова перспектива поглиблена, насичена, подовжена, структурована, має ознаки реалістичності та диференційованості. Студенти з розбалансованою часовою перспективою сприймають час як механічний, нав'язаний ззовні, їх часовій перспективі бракує цілісності, структурованості, глибини та подовженості, ціннісно-смислової насиченості; часовий центр зміщений на певний часовий модус, що призводить до пригнічення смислової інтенціональності, порушення здатності реагувати на актуальні виклики теперішнього та відчувати його цінність, будувати реалістичну перспективу майбутнього. Отже, збалансована часова перспектива може вважатися запорукою збереження психологічного і фізичного здоров'я особистості, успішності її соціального життя.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження не претендує на вичерпний виклад всіх аспектів проблеми розвитку часової перспективи у студентської молоді. Подальшого теоретичного осмислення та експериментального вивчення потребують питання взаємодії структурно-динамічних компонентів часової перспективи у процесі її розвитку; дослідження часової перспективи у студентської молоді в аспекті саморегуля-

ції станів і поведінки молодій людини, зокрема характерних для багатьох студентів проблем гіпобулії та прокрастинації.

Список використаних джерел

1. Абульханова К.А. Время личности и время жизни / К. А. Абульханова, Т.Н. Березина [Научное издание]. – СПб. : Алетейя, 2001. – 304 с.
2. Головаха Е.И. Психологическое время личности / Е.И. Головаха, А. А. Кроник. – Киев : Наукова думка, 1984. – 201 с.
3. Зимбардо Ф. Парадокс времени / Ф. Зимбардо, Дж. Бойд // Новая психология времени. – СПб. : Речь, 2010. – 349 с.
4. Леонтьев Д. А. Жизнь: опыт междисциплинарного определения / Д. А. Леонтьев // Экзистенциальная традиция : философия, психология, психотерапия [Международный русскоязычный журнал по экзистенциальному праксису]. – Ростов-на-Дону, 2009. – № 2. – С. 142–145.
5. Нюттен Ж. Мотивация, действие и перспектива будущего / Ж. Нюттен; [Под ред. Д. А. Леонтьева]. – М. : Смысл, 2004. – 608 с.
6. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения / Хайнц Хекхаузен. – СПб. : Речь, 2001. – 256 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Abul'hanova K.A. Vremja lichnosti i vremja zhizni / K. A. Abul'hanova, T.N. Berezina [Nauchnoe izdanie]. – SPb. : Aletejja, 2001. – 304 s.
2. Golovaha E.I. Psihologicheskoe vremja lichnosti / E.I. Golovaha, A. A. Kronik. – Kiev : Naukova dumka, 1984. – 201 s.
3. Zimbardo Ph. Paradoks vremeni / Ph. Zimbardo, J. Boyd // Novaja psihologija vremeni. – SPb. : Rech', 2010. – 349 s.
4. Leont'ev D. A. Zhizn': opyt mezhdisciplinarnogo opredele-nija / D. A. Leont'ev //Jekzistencial'naja tradicija: filosofija, psihologija, psihoterapija [Mezhdunarodnyj ruskojazychnyj zhurnal po jekzistencial'nomu praksisu]. – Rostov-na-Donu, 2009. – № 2. – S. 142–145.
5. Nutten J. Motivacija, dejstvie i perspektiva budushhogo / J. Nutten. – M. : Smysl, 2004.
6. Heckhausen H. Psihologija motivacii dostizhenija / Heinz Heckhausen. – SPb. : Rech', 2001. – 256 s.

K.O. Povoroznyk. Psychological characteristics of students' time perspective development. The article envisages the topical problem of students' time perspective development and describes its psychological pecu-

liarities and existential mechanisms. The psychological meaning of «Time Perspective» concept is revealed as well as the factors of its deformation and optimal development. It is defined that the concept is an integral dynamic personality characteristics, which is a mechanism of sense self-regulation of behavior and activities associated with personality life decision taking and life way formation.

The structure of «Balanced Time Perspective» is discussed together with its structural components (cognitive, «meaning and value», «existentially-operational»). The integral criterion for Balanced Time Perspective and the criteria for its balance at the level of each component is described. It is theoretically defined that Balanced Time Perspective is characterized by subjective ability to flexible switching between one's past, present and future. The peculiarities of students' youth Time Perspective at the level of each component (cognitive, meaning and value, existential-operational) and at the integral level according to the criterion of its balance are empirically proved. There have been established the specificity of students' Time Perspective deformation and optimal development together with its balance interconnections to existential characteristics of a young adult. The conceptual model of Balanced Time Perspective development is created with account for its existential mechanisms. The psychologically-educational program of students' Balanced Time Perspective development and its existential mechanisms actualization implemented in practice of university are grounded. The empirical results of psychologically-educational program implementation are described: students with Balanced Time Perspective are characterized by the ability to realize the meaning integrity of their past, present and future, they have flexible personality time center and time orientations, integrated past and a high balanced present and future orientation.

Key words: Time Perspective of a Personality, Time Perspective deformation, Balanced Time Perspective, subjective attitude to the Time, flexible time core, past experience integration, subjective involvement into the present, real future perspective construction, meaning and value time scale expansion, authentic life time experiencing.

Received July 15, 2015

Revised August 26, 2015

Accepted September 22, 2015